

Stanislav Staněk (1903–1982)

Narodil se 9. listopadu 1903 v Brně, kde také vystudoval učitelský ústav. V r. 1922 nastoupil na učitelské místo v Korytné, kde pracoval s drobnými přestávkami až do r. 1948. Krátce působil též v obcích Frélichov, Francova Lhota, Nivnice, Luhačovice a Bánov. V r. 1950 se stal vedoucím botanického oddělení Krajského muzea v Gottwaldově (Zlíně) a setrval zde až do tragické nehody v r. 1956, kdy na jedné ze svých botanických exkurzí po Slovensku při vyskakování z rozjíždějícího se vlaku přišel o obě chodidla. Do konce svého života pak pobýval v Korytné a v Mařaticích u syna.

Nástup Staňka do Korytné je úzce svázán se zahájením botanického průzkumu Bílých Karpat. Záznamy z prvních let obsahují podrobné soupisy druhů z každé navštívené lokality, v 30. a 40. letech při kontrolách lokalit již zapisoval jen význačné druhy. V té době také zakresloval schematické mapy doplněné seznamy parcel a vlastníků jako podklady pro vyhlášení rezervací. Kolem r. 1954 předal na Krajský památkový úřad v Brně návrhy více než 60 bělokarpatských rezervací (a dalších 17 z okresů Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín, již mimo Bílé Karpaty). Bohužel se v té době podařilo zajistit legislativní ochranu jen několika z nich.

Iniciátorem jeho systematického průzkumu Bílých Karpat byl zřejmě prof. Josef Podpěra – v Květeně Moravy publikoval řadu Staňkových údajů a map. Později však Staněk tvrdil, že mu Podpěra tyto údaje zcizil. Stanislav Staněk spolupracoval i s dalšími regionálními botaniky, kteří ho

1 Stanislav Staněk v porostu kýchavice černé (*Veratrum nigrum*) na lokalitě Búrová u Suchova, Bílé Karpaty. Od r. 1987 je tato květnatá louka chráněna jako národní přírodní památka. Snímek z archivu Moravského zemského muzea v Brně

občas doprovázeli na exkurzích – Františkem Čokou, Františkem Weberem a Františkem Hynštem.

V r. 1931 podnikl cestu do Bulharska, poté do Jugoslávie (1932), Albánie (1933), do Řecka a na Krétu (1934) a do Rumunska (1935). Tyto zahraniční výzkumné cesty byly zpravidla dvouměsíční – od začátku července do konce srpna. Všechna další léta se věnoval hlavně systematickému floristickému průzkumu Slovenska, s výjimkou doby okupace, kdy pracoval většinou v karpatské části Moravy. Na exkurzích strávil Staněk, podle jeho vlastního přehledu, celkem 2 368 dní (resp. částí dnů), průměrně 64 dní v roce, v některých letech však až 106 dní.

Ze svých početných a mnohdy pozoruhodných nálezů uveřejnil překvapivě málo (mimo jiné ve Sborníku Klubu přírodovědeckého v Brně – v letech 1926 a 1927; dále ve Studiih Krajského muzea v Gottwaldově – Náčrt květeny gottwaldovského kraje, 1954). Připravoval však k publikaci široce založenou práci Grundzüge der Pflanzenverbreitung am Südrande der Westkarpaten (Mitteleuropa) – Základní rysy rozšíření rostlin na jižním okraji Západních Karpat (střední Evropa) – jež měla obsahovat květenu území od Znojma po Užhorod. Z množství a charakteru zanechaných dílčích materiálů k tomuto dílu lze soudit, že v něm zamýšlel zhodnotit výsledky své dlouhodobé průzkumné činnosti především z území Československa. Nic z toho se však nepodařilo přivést ke zdárnému konci (Pospíšil 1983).

V r. 1980 Staněk předal Moravskému zemskému muzeu 46 svých terénních zápisníků a 229 objemných svazků herbáře. Ty bohužel řadu let leží v depozitáři botanického oddělení a doposud se podařilo zpracovat jen některé. Data z části jeho zápisníků (83 tisíc údajů) jsou podchycena v Historické květeně Bílých Karpat vydané ve Sborníku Přírodovědeckého klubu Uherské Hradiště (Staněk a kol. 1996).

Bibliografii jeho prací včetně nepublikovaných materiálů a literatury použité k článku najdete na internetové stránce Živy (www.ziva.avcr.cz).

a dodnes slouží svému účelu. Zúčastnil se prvního floristického kurzu tehdejší Československé botanické společnosti v Lovosicích (1957) a o rok později byl úspěšným průvodcem na 12. mezinárodní fyto geografické exkurzi. V r. 1975 rozhodl hlavní výbor Společnosti o udělování titulu Zasloužilý člen ČSBS – Jan Šimr se stal jeho prvním (a v tom roce jediným) nositelem.

Většina Šimrových sběrů cévnatých rostlin je uložena v Herbářových sbírkách UK v Praze (kód PRC), několik desítek položek i v herbářích Oblastního vlastivědného muzea v Litoměřicích (LIT), kde je také deponovaná část jeho botanické korespondence.

Obdiv a láska k Českému středohoří Jana Šimra záhy přivedly mezi ochránáře přírody. Mnoho let vykonával funkci okresního konzervátora ochrany přírody a hlavně jeho zásluhou bylo vyhlášeno několik maloplošných chráněných území; hustota rezervací byla proto v „jeho“ regionu zřejmě vyšší než v jiných srovnatelně bohatých a atraktivních lokalitách.

Jan Šimr (1900–1980)

Jan Šimr působil téměř celý život jako odborný učitel na školách v západní části Českého středohoří – v Kostomlatech pod Milešovkou, Třebenicích, krátce v Třebívlicích a od r. 1947 až do odchodu do důchodu ve Velemíně. Celý život se intenzivně věnoval botanice a mykologii. Spolupracoval s mnoha předními badateli: Josefem Velenovským (botanika), Františkem Smotlachou (houby), Karlem Kavinou (houby, lišejníky, mechorosty), Zdeňkem Pilousem (mechorosty), Jaromírem Klikou a Aloisem Zlatníkem (fytoecnologie), Josefem Rohlenou (cévnaté rostliny), Ferdinandem Weberem (rod mateřídouška – *Thymus*) a dalšími. To se odrazilo i v jeho

rozsáhlé publikační činnosti. Zveřejnil téměř 120 drobných i obsáhlejších časopiseckých článků; mezi nimi převažovaly práce floristické, ale nechyběly ani fenologické a fytoecnologické, všechny založené na jeho vlastním terénním průzkumu, a tedy na původních údajích. Dopisoval si i se zahraničními botaniky (Josias Braun-Blanquet, Reinhold Tüxen, Michail S. Šalyt aj.). Velmi dobře kreslil, jak je zřejmé např. z jeho kreseb zachycujících ubývání zříceniny na Košťálově.

Spolu s prof. Jaromírem Klikou založil a mnoho let se obětavě staral o terénní stanici ve Velemíně (1947), která je nyní v majetku Přírodovědecké fakulty UK v Praze